

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2018.gada 7.decembrī

Tiesa kopsēdē šādā sastāvā: senatori Rudīte Vīduša, Dzintra Amerika, Andris Guļāns, Vēsma Kakste, Anita Kovaļevska, Veronika Krūmiņa, Līvija Slica, Ieva Višķere

rakstveida procesā izskatīja SIA „RIMI LATVIA” blakus sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 14.jūnija lēmumu, ar kuru izbeigta tiesvedība administratīvajā lietā, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „RIMI LATVIA” pieteikumu par Konkurences padomes 2017.gada 13.oktobra lēmuma Nr. 24 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Konkurences padomes 2017.gada 13.oktobra lēmumu Nr. 24 atļauta apvienošanās, SIA „MAXIMA Latvija” iegūstot tiesības izmantot mazumtirdzniecības telpas tirdzniecības centrā „Rīga Plaza” Mūkusalas ielā 71, Rīgā.

Nepiekrītot šādam lēmumam, pieteicēja SIA „RIMI LATVIA” to pārsūdzēja Administratīvajā apgabaltiesā.

[2] Administratīvā apgabaltiesa ar 2018.gada 14.jūnija lēmumu izbeidza tiesvedību administratīvajā lietā, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Ņemot vērā Senāta 2011.gada 8.februāra lēmumos Nr. SKA-157/2011 un SKA-146/2011 norādīto, tiesai jāpārbauda, vai tiesā pārsūdzētais lēmums skar pieteicēju tieši un individuāli.

[2.2] Pieteicējas norādīto interešu aizskārumu rada telpu iznomātāja izvēle, ko, iespējams, pastarpināti varēja ietekmēt arī Konkurences padomes 2017.gada 12.janvāra lēmums Nr. 2 un 2017.gada 13.aprīļa lēmums Nr. 8, kā rezultātā SIA „MAXIMA Latvija” ieguva izmantošanas (nomas) tiesības uz mazumtirdzniecības telpām tirdzniecības centrā „Domina Shopping”, Ieriķu ielā 3, Rīgā. Tātad primāri pieteicējas intereses ietekmēja iznomātāja izvēle. Šajā lietā pārsūdzētais lēmums tiešu un individuālu pieteicējas interešu aizskārumu pats par sevi nerada, jo no tā tieši nav atkarīgs tas, vai pieteicēja iegūs „Rīgas Plaza” telpu nomas tiesības. Lēmums ir pieņemts likumsakarīga procesa turpinājuma

rezultātā, jo nomas tiesību ieguvēja SIA „MAXIMA Latvija” nedrīkstēja uzsākt tās nomāto telpu izmantošanu, neiesniedzot padomē apvienošanās ziņojumu.

[2.3] Tam, tieši kurā brīdī SIA „MAXIMA Latvija” faktiski uzsāka telpu izmantošanu abos tirdzniecības centros un vai SIA „MAXIMA Latvija” šajā ziņā rīkojās tiesiski, nav nozīmes, vērtējot pieteicējas subjektīvās tiesības pārsūdzēt lēmumu.

[2.4] Attiecībā uz lēmumiem par telpu nomu tirdzniecības centrā „Domina Shopping” pieteicēja savu interešu aizsardzību var īstenot kā lietas dalībnieks tiesā ierosinātajā lietā. Pieteicējas norādītie apstākļi, ka tā darbojas vienā tirgū ar SIA „MAXIMA Latvija” un kā tās konkurente vēlas iegūt „Rīga Plaza” telpu nomas tiesības, ka pārsūdzētais lēmums izmaina konkurences apstākļus konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ir pārāk vispārīgi, lai ar tiem pamatotu pieteicējas tiesisko interesi pārsūdzēt tiesā šo lēmumu.

[2.5] Konkrētās lietas izskatīšanas laikā Konkurences padomē pieteicēja nav tikusi pieaicināta kā procesa dalībnieks. Tā tikai pēc Konkurences padomes uzaicinājuma ir izteikusi savu viedokli par konkrēto apvienošanos, attiecīgi šāda viedokļa izteikšana pati par sevi nevar pieteicējai radīt tiesības pārsūdzēt tiesā lēmumu.

[3] Pieteicēja par lēmumu iesniedza blakus sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] No Eiropas Savienības Tiesas prakses līdzīgās lietās izriet, ka pieteicēja ir tieši skarta ar pārsūdzēto lēmumu, ja pārsūdzētais lēmums varēja izmainīt attiecīgajos tirgos pastāvošo stāvokli. Turklāt Eiropas Savienības Vispārējā tiesa 2018.gada 3.maija spriedumā lietā Nr. T-431/12 *Distillerie Bonollo SpA* skaidrojusi, ka apvienošanās lietās atļauja bez nosacījumiem ir pietiekams apstākļi tiešas ietekmes konstatēšanai.

Konkrētajā gadījumā pārsūdzētā lēmuma mērķis ir atļaut SIA „MAXIMA Latvija” iegūt „Rīga Plaza” telpu nomas tiesības, pamatojoties uz līgumu starp SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „LSREF3 Rīga Plaza”. Tādējādi šis lēmums izmaina tirgū pastāvošo stāvokli, jo atļauj SIA „MAXIMA Latvija” atvērt veikalu minētajās telpās. Kā norāda padome, tās izpētītajā tirgū SIA „MAXIMA Latvija” tirgus koncentrācija pieaugs par 191 Herfindala-Hiršmana indeksa punktu. Tirgus koncentrācijas pieaugums izmaina konkurences apstākļus konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū un tieši ietekmē pieteicēju, kura tajā darbojas kā SIA „MAXIMA Latvija” konkurente.

Tādējādi nav pamata pieteikumā norādītos apstākļus uzskatīt par vispārīgiem.

[3.2] Pieteicēja veda sarunas ar iznomātāju par telpu nomas tiesību iegūšanu, taču tas deva priekšroku SIA „MAXIMA Latvija”, jo Konkurences padome iepriekš bija liegusi pieteicējai iegūt mazumtirdzniecības telpas tirdzniecības centrā „Domina Shopping”. No pieteicējas sarakstes ar iznomātāju redzams, ka tā varētu iegūt iespēju nomāt telpas, tikai ja padome aizliegtu SIA „MAXIMA Latvija” telpas nomāt. Tas ir viens no vairākiem apstākļiem, kas pamatotu, ka pārsūdzētais lēmums skar pieteicēju individuāli.

Tomēr tas nav uzskatāms par pamatu, lai atzītu, ka primāri pieteicējas intereses ietekmēja iznomātāja izvēle, nevis pārsūdzētais lēmums. Ja apvienošanās rezultātā rodas Konkurences likuma 16.panta trešajā daļā minētās sekas, bet padome apvienošanās atļauj bez nosacījumiem, šāda apvienošanās skar ikviena tirgus dalībnieka tiesiskās intereses neatkarīgi no tā, vai attiecīgais tirgus dalībnieks ir vai nav pretendējis uz attiecīgajām mazumtirdzniecības telpām.

Eiropas Savienības Vispārējā tiesa 2013.gada 11.decembra spriedumā lietā Nr. T-79/12 *Cisco Systems* atzinusi, ka ir pietiekami pierādīt pieteicējas darbību vienā tirgū ar apvienošanās dalībniekiem, lai atzītu tiesisko interesi pārsūdzēt lēmumu un, piemēram, tajā ietvertu tirgus definīciju.

[3.3] Konkurences padomes procesā apvienošanās dalībnieku konkurentiem netiek piešķirts procesa dalībnieka statuss. Tiesai bija jāpiešķir nozīme nevis pieteicējas procesuālajam statusam iestādē, bet gan tam, vai pieteicējas līdzdalība administratīvajā procesā padomē ir uzskatāma par aktīvu. Eiropas Savienības Vispārējās tiesas praksē par aktīvu līdzdalību atzīst viedokļa iesniegšanu apvienošanās izvērtēšanas gaitā iestādē vienu reizi (*2006.gada 4.jūlija spriedums lietā Nr. T-177/04 Easy Jet pret Komisiju*). Tāpat privātpersonas procesuālo spēju vērsties administratīvajā tiesā neietekmē tas, kādu procesuālo statusu iestāde tai piešķirusi.

Pieteicēja piedalījās lietas izmeklēšanā, cik tas bija iespējams, un izmantoja iespēju paust viedokli administratīvajā procesā iestādē. Tādējādi tās līdzdalība ir uzskatāma par aktīvu un ir pamats atzīt pieteicējas tiesības lēmumu pārsūdzēt.

[4] Konkurences padome par blakus sūdzību iesniegusi paskaidrojumus, kuros blakus sūdzību neatzīst. Paskaidrojumos norādīts, ka pārsūdzētais lēmums pieteicēju neskar individuāli, jo šajā gadījumā tā bija veikusi tikai pārrunas ar tirdzniecības telpu īpašnieku, nepanākot vienošanos par telpu nomas tiesībām. Pārsūdzētais lēmums nerada tiešu cēlonisku sakaru ar to, vai pieteicēja iegūs telpu nomas tiesības. Lai konstatētu individuālu aizskārumu, nepietiek ar argumentu, ka pārsūdzētais lēmums skar ikviena tirgus dalībnieka tiesiskās intereses neatkarīgi no tā, vai attiecīgais tirgus dalībnieks ir vai nav pretendējis uz telpām. Pretējā gadījumā praktiski neierobežots personu loks varētu pārsūdzēt lēmumu, ar kuru atļauta apvienošanās. Pieteicējas argumentiem par tieša aizskāruma izpildes nosacījumiem šobrīd nav nozīmes, jo pārsūdzētais lēmums neskar pieteicēju individuāli.

[5] Lietā trešās personas statusā pieaicināta SIA „MAXIMA Latvija”. Trešā persona par blakus sūdzību iesniegusi paskaidrojumus, kuros tā neapšaubā, ka pārsūdzētais lēmums pieteicēju kā trešās personas konkurenti ikdienas patērīna preču mazumtirdzniecībā ietekmē tieši. Taču pieteicējai nav subjektīvo tiesību pārsūdzēt lēmumu, jo tas pieteicēju neietekmē individuāli. No pārsūdzētā lēmuma tieši nav atkarīgs tas, vai pieteicēja iegūs telpu nomas tiesības. Tiesības nomāt telpas ir atkarīgas no to īpašnieka un iznomātāja vienošanās par telpu nomu. Pieteicēja nav pamatojusi, ka pārsūdzētais lēmums būtiski izmaina konkurences apstākļus konkrētos tirgos un potenciāli rada nopietnas negatīvas sekas pieteicējas pozīcijai šādos tirgos.

[6] Pēc Senāta aicinājuma procesa dalībnieki iesnieguši papildu paskaidrojumus attiecībā uz pieteicējas subjektīvajām tiesībām iesniegt pieteikumu atbilstoši Administratīvā procesa likuma 31.panta otrajai daļai un attiecībā uz Eiropas Savienības Tiesas judikatūras nozīmi šā jautājuma izšķiršanā.

[6.1] Pieteicēja norāda, ka subjektīvās tiesības prasīt Konkurences padomes lēmuma kontroli tiesā tai izriet no Konkurences likuma 15. un 16.panta, jo informācijas par apvienošanos publicēšanas mērķis ir iesaistīt visas personas, kuru intereses var tikt aizskartas vai kurām ir informācija par apvienošanās iespējamo negatīvo ietekmi uz konkurences

struktūru tirgū. Konkurences likuma 15. un 16.pants uzsver apvienošanās darījumu ietekmi uz tirgus struktūru, konkurentu tiesībām strādāt nekropļotas konkurences apstākļos un tādēļ rada pieteicējai subjektīvās tiesības prasīt Konkurences padomes lēmumu kontroli tiesā. Tāpat vērtējot kopsakarā tiesvedību par lēmumu attiecībā uz telpu nomu tirdzniecības centrā „Domina Shopping” un šajā lietā pārsūdzēto lēmumu, tiek lemts par publiskas varas skaidri izteiktām preferencēm atbalstīt trešās personas turpmāku attīstību un jaunu veikalu atvēršanu, vienlaikus liedzot pieteicējai tādas pašas tiesības. Apstākļos, kad abu konkurentu tirgus vara ir būtiski līdzīga, šajā lietā pārsūdzētais lēmums būtiski ierobežo pieteicēju salīdzinājumā ar citiem konkurentiem, kā arī pārkāpj vienlīdzības principu, jo līdzīgos apstākļos SIA „MAXIMA Latvija” apvienošanās atļauj, bet pieteicējai – aizliedz.

Eiropas Savienības Tiesas atziņām nav vispāršaistoša rakstura, tomēr no Senāta agrākām atziņām secināms, ka Konkurences likuma 16.panta ceturtais daļa ir analogiska Līguma par Eiropas Savienības darbību 263.panta ceturtais daļas tvērumam. Līguma par Eiropas Savienības darbību 263.panta ceturtais daļa izvirza augstākas prasības attiecībā uz tiesībām vērsties tiesā nekā Administratīvā procesa likuma 31.panta otrā daļa, tādēļ attiecībā uz Konkurences padomes lēmumu pārsūdzību līdzīgos gadījumos vēl jo vairāk būtu atzīstamas tiesības vērsties tiesā.

[6.2] Konkurences padome paskaidro, ka tas vien, ka pieteicēja ir trešās personas konkurente un nav ieguvusi nomas tiesības, būtisku ierobežojumu tirgū un attiecīgi negatīvas sekas pieteicējai pat potenciāli nerada. Apvienošanās rezultātā nerodas dominējošais stāvoklis, kā arī netiek būtiski samazināta konkurence jebkurā tirgū, līdz ar to kavēt efektīvas konkurences attīstību vai tās saasināšanos nav tiesiski aizsargājama interese, tā neveido privātpersonas subjektīvo tiesību aizskārumu. Gan Eiropas Savienības, gan nacionālajās procesuālajās tiesībās trešo personu tiesību iespējamais aizskārumš, kas nodibina subjektīvās tiesības pārsūdzēt apvienošanās atļaujošu lēmumu, tulkojams šauri.

[6.3] Trešā persona paskaidro, ka Eiropas Savienības Tiesas atziņas attiecināmas vienīgi uz Eiropas Savienības tiesību aktiem un institūciju, tostarp Eiropas Komisijas, lēmumiem. Vienlaikus nacionālajās tiesās šīs atziņas ir lietderīgas un izmantojamas kā tiesību avots. Nepieciešams gan tiešs, gan individuāls esošs vai potenciāls personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumš. Turklāt lēmumam ir nopietni jāapdraud konkurenta eksistence vai faktiski jāizslēdz konkurents no tirgus. Šajā lietā šādi apstākļi nav konstatējami, arī pieteicēja nav pamatojusi tādu apstākļu esību.

Motīvu daļa

[7] Administratīvā procesa likuma 31.panta otrā daļa noteic, ka pieteikumu, izņemot likumā noteiktos gadījumus, var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas. Tātad esošs vai vismaz iespējams privātpersonas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumš uzskatāms par pieteikuma iesniegšanas priekšnosacījumu. Nav pieļaujami pieteikumi vispārīgās (sabiedrības) interesēs, ja vien to īpaši neparedz likums, kā arī nav pieļaujami pieteikumi, kuros persona nevar norādīt uz savām iespējami aizskartām tiesībām vai iespējami aizskartām tiesiskajām interesēm. Tiesiskās intereses šīs normas izpratnē ir tādas intereses, kuru aizsardzība izriet no tiesību normām – tīri saimnieciskas, finansiālas, abstraktas vai sociālas intereses, kuras nav pamatotas ar tiesību normām, nav tiesiskās intereses; vispārēja ekonomiska interese tāpat nav pietiekama subjektīvo tiesību

vērsties tiesā pamatošanai (*Senāta 2005.gada 17.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-394/2005 11.punkts ar atsauci uz: Vildbergs H.J., Messeršmits K., Niedre L. Pilsonis tiesiskā valstī. Rīga: Eurofaculty, 2004, 181.lpp.; 2009.gada 28.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-731/2009 (A42677709) 8.–9.punkts*). Tulkojot Administratīvā procesa likuma 31.panta otro daļu, Senāta praksē nostiprināta atziņa, ka personas subjektīvās tiesības kaut ko prasīt izriet no tiesību normas. Personas tiesiskā interese ir aizsargājama, ja tiesību norma izdota ar mērķi attiecīgajā tiesiskajā situācijā aizsargāt noteiktas personas individuālo interesi (*Senāta 2005.gada 22.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-291/2005 (A42060604) 12.punkts, 2006.gada 8.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-402/2006 10.punkts, 2007.gada 16.janvāra lēmuma lietā Nr. SKA-144/2007 8.punkts*).

[8] Šāda subjektīvo tiesību vērtēšana nodrošina, ka ikvienā gadījumā, kurā kādas personas tiesības vai tiesiskās intereses var tikt aizskartas, tai ir tiesības vērsties tiesā. Tātad, ja vien ir konstatējams, ka no tiesību normām izriet jebkādas tiesības vai tiesiski aizsargājamas intereses (kas var izrietēt arī no Eiropas Savienības tiesībām), Latvijā pastāvošais administratīvā procesa regulējums dod pieeju tiesai. Savukārt, ja persona nevar norādīt uz jebkādam tiesību normās aizsargātām tiesībām vai tiesiskajām interesēm, tad nav saskatāms leģitīms mērķis tiesvedības uzsākšanai, jo tiesas procesa mērķis tieši ir aizsargāt konkrētās personas iespējami aizskartās tiesības vai tiesiskās intereses.

[9] Tieši iespējama tiesību vai tiesisko interešu aizskārums konstatēšana kā priekšnoteikums tiesībām vērsties tiesā ir akceptēts arī Senāta nolēmumos par konkurences tiesību jautājumiem, ciktāl lieta nav bijusi saistīta ar tirgus dalībnieku apvienošanās kontroli (*Senāta 2012.gada 31.maija lēmums lietā Nr. SKA-591 par Konkurences padomes uzliktu tiesisko pienākumu saistībā ar dominējošu stāvokli un 2012.gada 17.decembra spriedums lietā Nr. SKA-369/2012 (A43006910) par dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu*).

Savukārt lietās, kas saistītas ar tirgus dalībnieku apvienošanās kontroli, Senāts ir izveidojis atšķirīgu praksi. 2011.gada 8.februāra lēmumos lietās Nr. SKA-146/2011 (A42448407) (5.punkts) un Nr. SKA-157/2011 (A43005809) (7.punkts) norādīts, ka Konkurences likuma 16.panta ceturtā daļa noteic, ka Konkurences padome dod atļauju apvienoties tirgus dalībniekiem, ja paziņotā tirgus dalībnieku apvienošanās nerada vai nenostiprina dominējošo stāvokli vai nevar būtiski samazināt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū. Kā norādīts minētajos lēmumos, no Konkurences likuma 16.panta ceturtās daļas izriet subjektīvās publiskās tiesības tirgus dalībniekiem, kuri nolēmuši apvienoties, prasīt apvienošanās atļaujas izsniegšanu. Vienlaikus no Konkurences likuma 16.panta ceturtās daļas izrietot arī subjektīvās publiskās tiesības pārējiem tirgus dalībniekiem prasīt apvienošanās atļaujas pārbaudi tiesā. Tālāk abos minētajos lēmumos tiek analizēta Eiropas Savienības Tiesas judikatūra, kurā atzīts: lai personai būtu subjektīvās tiesības pārsūdzēt citiem tirgus dalībniekiem dotu apvienošanās atļauju, apvienošanās ir jāskar šo personu tieši un individuāli. Turklāt tiek norādīts, ka aktīva līdzdalība administratīvajā procesā ir faktors, kas Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā regulāri tiek ņemts vērā konkurences jautājumos, lai kopā ar citiem īpašiem apstākļiem pamatotu prasības pieļaujamību.

Senāta 2012.gada 31.maija lēmumā lietā Nr. SKA-591 (10.punktā) turklāt noraidīta iespēja citā konkurences lietā atsaukties uz atziņām, kas ietvertas minētajos lēmumos lietās Nr. SKA-146 un Nr. SKA-157. Lietā Nr. SKA-591 pieteicēja norādīja, ka atbilstoši

Konkurences padomes lēmumam tai ir ierobežotas tiesības vienoties ar darījumu partneri par noteikta satura līgumu. Senāts, norādot, ka, lai arī pastāv iespēja, ka Konkurences padomes attiecīgā lēmuma sekas var skart pieteicējas ekonomiskās intereses, ievērojot Administratīvā procesa likuma 31.panta otro daļu, pieteicējai nav tiesību vērsties tiesā, jo tai nav subjektīvo tiesību prasīt īpaša veida līguma noslēgšanu ar savu darījumu partneri. Senāts norādīja, ka lietas par tirgus dalībnieku apvienošanu nav salīdzināmas ar izskatāmo lietu, bet minētajos lēmumos ietvertās atziņas, uz kurām atsaucās pieteicēja, nav attiecināmas uz izskatāmo lietu.

Turpmāk norādīto apsvērumu dēļ Senāts nolemj atkāpties no minētajos lēmumos atzītā, ka no Konkurences likuma 16.panta ceturtās daļas pašas par sevi izriet tiesības tirgus dalībniekiem, kuri nav apvienošanās dalībnieki, prasīt apvienošanās atļaujas pārbaudi tiesā, kā arī nolemj atkāpties no atziņas, ka ir jāpiemēro Eiropas Savienības Tiesas piemērotais kritērijs, ka ir atzīstamas tiesības tirgus dalībniekam vērsties tiesā, ja citu tirgus dalībnieku apvienošanās skar šo personu tieši un individuāli.

[10] Latvijas likumdevējs attiecībā uz personas tiesībām vērsties tiesā tirgus dalībnieku apvienošanās kontroles jomā nav pieņēmis speciālu tiesisko regulējumu, līdz ar to Latvijas tiesiskajā sistēmā nav pamata šīs lietas aplūkot atšķirīgi no citām tiesību jomām.

[11] Konkurences padomes lēmumi, ar kuriem tiek atļauta tirgus dalībnieku apvienošanās, respektīvi, pati šī apvienošanās, vispārīgi ir ar potenciālu ietekmēt tirgus situāciju – tāpat kā jauna tirgus dalībnieka parādīšanās vai kāda tirgus dalībnieka aiziešana no tirgus vai jebkuru citu objektīvu tirgus apstākļu izmaiņas. Atkarībā no esošās tirgus struktūras un no pašas apvienošanās šī potenciālā ietekme var būt lielāka un mazāka. Ievērojot Konkurences likuma 15.panta otrajā daļā noteikto sliekšni ziņojumu iesniegšanai par apvienošanu, pilnīgi maznozīmīgas apvienošanās nemaz nenonāk Konkurences padomes vērtēšanā.

Tātad vispārīgi var apgalvot, ka ikviena tirgus dalībnieku apvienošanās un to attiecīgi atļaujošs Konkurences padomes lēmums kaut kādā mērā hipotētiski var ietekmēt arī tirgus dalībnieku darbības apstākļus attiecīgajā tirgū.

Tomēr tas, ka kāds lēmums var izmainīt situāciju tirgū, pats par sevi nenorāda, ka visiem tirgus dalībniekiem būtu tiesības pārsūdzēt šādu lēmumu.

[12] Konkurences likuma 16.pantā ir noteikta kārtība, kādā Konkurences padome izskata ziņojumus par tirgus dalībnieku apvienošanu. Šo normu vidū 16.panta trešā un ceturtā daļa ietver materiāltiesiskus noteikumus par apvienošanās atļaušanu vai aizliegšanu:

1) Konkurences padome ar lēmumu aizliedz apvienošanu, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū. Konkurences padome ir tiesīga atļaut šādu apvienošanu, nosakot tirgus dalībniekam saistošus noteikumus, kuri novērš apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci (16.panta trešā daļa);

2) ja paziņotā tirgus dalībnieku apvienošanās neizraisa šā panta trešajā daļā minētās sekas, Konkurences padome pieņem lēmumu, ar kuru atļauj apvienošanu (16.panta ceturtā daļa).

16.panta normas – nedz trešā vai ceturtā daļa, nedz pārējās panta daļas – tiešā tekstā neietver noteikumus par to, vai un kādām personām ir tiesības vērsties tiesā, pārsūdzot šādus

Konkurences padomes lēmumus. Līdz ar to normas teksts pats par sevi neregulē jautājumu, vai kādām personām būtu tiesības vērsties par atļaujoša vai aizliedzoša lēmuma atcelšanu tiesā.

Personu tiesības pārsūdzēt Konkurences padomes lēmumus ir tieši paredzētas citās Konkurences likuma normās.

Konkurences likuma 8.pantā ir noteikti Konkurences padomes lēmumu veidi un to pārsūdzēšanas kārtība.

Tostarp 8.panta pirmās daļas 5.punktā noteikts, ka Konkurences padome pieņem lēmumus par tirgus dalībnieku apvienošanu. Jāuzsver, ka 8.panta pirmās daļas 5.punktā minētais Konkurences padomes lēmuma veids – par tirgus dalībnieku apvienošanu – kā vienīgā norma, kurā ir norāde uz šo izlemjamo jautājumu, aptver gan apvienošanu atļaujošus, gan aizliedzošus lēmumus.

Konkurences likuma 8.panta otrā daļa ar atsauci uz 8.panta pirmās daļas 5.punktu noteic, ka procesa dalībnieks var pārsūdzēt Konkurences padomes lēmumus par tirgus dalībnieku apvienošanu.

[13] Apvienošanās dalībnieki vienmēr būs arī procesa dalībnieki administratīvajā procesā, tādēļ tieši viņi vispirms ir tās personas, kurām pārsūdzības tiesības paredz minētā norma. Tādējādi, ja lēmums ir aizliedzošs un tāad tiem nelabvēlīgs, apvienošanās dalībnieki var vērsties tiesā.

Tas atbilst arī iepriekš minētajam par Administratīvā procesa likuma 31.panta otrajā daļā ietvertu subjektīvo tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu kā pamatu vērsties tiesā. Lēmums, ar kuru tirgus dalībnieku apvienošanās tiek aizliegta, nepārprotami ierobežo apvienošanās dalībnieku tiesības un tiesiskās intereses. Apvienošanās dalībnieki savas privātās autonomijas ietvaros, īpašuma tiesību izmantošanas ietvaros ir vienojušies par civiltiesisku darījumu. Līdz ar to Konkurences padomes lēmums, kas iejaucas šo tiesību un brīvību izmantošanā, ir šīm personām nelabvēlīgs administratīvais akts, ko tās var pārsūdzēt tiesā un prasīt pārbaudīt šāda lēmuma tiesiskumu. Tāpat tām būtu iespējas pārbaudīt Konkurences padomes izvirzītus saistošus noteikumus.

[14] Konkurences likuma 8.panta otrā daļa nedod skaidri atbildi, vai procesa dalībnieki iestādē var būt (būtu jābūt) personas, kuras nav apvienošanās dalībnieki. Tomēr neatkarīgi, vai iestāde ir pieaicinājusi kādu personu kā trešo personu administratīvajā procesā iestādē (Administratīvā procesa likuma 28.panta pirmā daļa), tiesai, vērtējot pieteikumu, ir patstāvīgi jānoskaidro pieteikuma iesniedzēja tiesības vērsties tiesā atbilstoši Administratīvā procesa likuma 31.panta otrajai daļai.

Tādējādi ir noskaidrojams, vai Konkurences padomes lēmums, ar kuru tiek atļauta tirgus dalībnieku apvienošanās, var aizskart citu tirgus dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses.

[15] Konkurences likuma 2.pants iezīmē likuma mērķi: aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs, ierobežojot tirgus koncentrāciju, uzliekot par pienākumu izbeigt konkurenci regulējošajos normatīvajos aktos aizliegtas darbības un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saucot pie atbildības vainīgās personas.

Tātad šā likuma mērķis visupirms ir konkurences aizsardzība, saglabāšana un attīstīšana sabiedrības interesēs, tostarp ierobežojot tirgus koncentrāciju, un tas tiek darīts ar apvienošanās lēmumu kontroli.

No Konkurences likuma 16.panta trešās un ceturrtās daļas var secināt, ka apvienošanās kontroles mērķis un attiecīgi aizsargātā tiesiskā interese ir tas, ka netiek nostiprināts dominējošs stāvoklis un netiek būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū.

Tā ir vispārīga sabiedrības interese – pienācīga tirgus funkcionēšana un konkurences aizsardzība tirgū. No normas formulējuma neizriet, ka tā būtu vērsta uz kādu konkrētu personu subjektīvo tiesību aizsardzību, pat ja noteikts tirgus stāvoklis var būt saimnieciski izdevīgs vieniem vai citiem tirgus dalībniekiem.

Līdz ar to Senāts no Konkurences likuma mērķa un sistēmas nesaskata, ka Konkurences padomes lēmumu par apvienošanās atļaušanu varētu pārsūdzēt tirgus dalībnieki tikai tādēļ, ka vispārīgi izmainās situācija tirgū. Tirgus dalībniekiem nav subjektīvo tiesību uz noteiktu tiem labvēlīgu tirgus situāciju.

[16] Tas tomēr neizslēdz, ka tiesību vai tiesisko interešu aizskārums varētu secināt no citām tiesību normām. Tostarp īpašuma tiesības vai tiesiskās vienlīdzības princips var būt vispārīgs pamats šādi prasībai, piemēram, tirgus dalībnieks var norādīt uz būtisku negatīvu atļautās apvienošanās ietekmi uz tā leģitīmi iegūtu pozīciju tirgū un uz spēju turpināt komercdarbību, ja šāda ietekme varētu rasties no Konkurences padomes lēmuma, kas pieņemts pretēji Konkurences likumā aizsargātajiem mērķiem (tiek pieļauta pārlieta tirgus koncentrācija).

[17] Izvērtējot pieteicējas norādītos argumentus par tās tiesību un tiesisko interešu aizskārums, secināms turpmāk minētais.

[18] Pieteicēja norāda, ka tirgus koncentrācijas pieaugums izmaina konkurences apstākļus konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū un tieši ietekmē pieteicēju, kura tajā darbojas kā SIA „MAXIMA Latvija” konkurente.

Kā jau iepriekš norādīts, vispārīgs arguments par tirgus situācijas un attiecīgi konkurences apstākļu izmaiņām tirgū nav pietiekams, lai atzītu konkrētas personas subjektīvās tiesības vērsties tiesā.

[19] Pieteicēja norāda, ka telpu iznomātājs deva priekšroku SIA „MAXIMA Latvija”, jo Konkurences padome iepriekš bija liegusi pieteicējai iegūt mazumtirdzniecības telpas tirdzniecības centrā „Domina Shopping”. No pieteicējas sarakstes ar iznomātāju redzams, ka tā varētu iegūt iespēju nomāt telpas, tikai ja padome aizliegta SIA „MAXIMA Latvija” telpas nomāt. Tas, pieteicējas ieskatā, ir viens no vairākiem apstākļiem, kas pamato, ka pārsūdzētais lēmums skar pieteicēju individuāli.

Apgabaltiesa attiecībā uz šo argumentu norādījusi, ka primāri pieteicējas intereses ietekmēja iznomātāja izvēle.

Iepazīstoties ar pieteicējas norādīto saraksti ar telpu iznomātāju, konstatējams, ka iznomātājs apstiprinājis, ka vēlas turpināt sarunas ar pieteicēju, neskatoties uz to, ka sarunās ar citu pretendentu ir krietni tālākā stadijā. Vēlākā vēstulē iznomātājs norāda, ka pēc vienošanās ar SIA „MAXIMA Latvija” varētu rasties šķērslis līguma spēkā esībai, proti,

Konkurences padomes lēmums, tādēļ pieteicējai tiek piedāvāta abpusēja sadarbība pēc nelabvēlīga lēmuma pieņemšanas (*lietas l.sēj. 54.–55.lp.*).

No tā var secināt, ka pieteicējai ir interese, lai Konkurences padome neatļautu vienošanos starp telpu iznomātāju un SIA „MAXIMA Latvija”, jo tad pieteicējai palielinātos izredzes nomāt telpas.

Tomēr šāds ekonomisks izdevīgums pieteicējai, proti, ka tieši Konkurences padomes aizliedzošs lēmums konkrētajā situācijā paaugstinātu pieteicējas izredzes noslēgt līgumu, nav ar tiesību normām aizsargāts. Tas vispār nav saistīts ar Konkurences likuma 2. un 16.pantā ietverto Konkurences padomes veiktās kontroles mērķi – nepieļaut pārmērīgu tirgus koncentrāciju – un nekādā veidā nesaistās ar Konkurences padomes lēmuma saturu un lēmuma tiesiskumu pēc būtības. Citiem vārdiem, ir jānošķir tas, vai kāds iestādes lēmums aizskar kādas personas tiesības vai tiesiskās intereses, un tas, vai noteikta lēmuma pieņemšana vienkārši būtu ekonomiski izdevīga.

Iesniegtā sarakste turklāt nedod pamatu domāt, ka telpu iznomātājs tieši iepriekš pieņemtā Konkurences padomes lēmuma (par telpām tirdzniecības centrā „Domina Shopping”) rezultātā piesargātos slēgt līgumu ar pieteicēju. Tieši otrādi, no sarakstes var secināt, ka iznomātājs arī attiecībā uz pieteicējas konkurentu patur prātā nelabvēlīga Konkurences padomes lēmuma iespēju, tātad nav pamata saskatīt vairāk kā vispārīgu rēķināšanos ar to, ka Konkurences padome var pieņemt apvienošanās dalībniekiem nelabvēlīgu lēmumu, un tas neatšķiras no sekām, kādas ikvienā šādā gadījumā jāapsver jau no tiesiskā regulējuma pastāvēšanas vien.

[20] Pieteicēja norāda, ka piedalījās lietas izmeklēšanā, cik tas bija iespējams, un izmantoja iespēju paust viedokli administratīvajā procesā iestādē.

Tomēr, ievērojot Administratīvā procesa likuma 31.panta otro daļu, šādam apstāklim pašam par sevi nav nozīmes attiecībā uz personas tiesībām vērsties tiesā.

[21] Pieteicēja norāda, ka Konkurences padomes lēmums ir pretējs vienlīdzības principam, jo līdzīgos apstākļos SIA „MAXIMA Latvija” tiek atļauta apvienošanās, bet pieteicējai – ne.

Šādam viedoklim nav sīkāka pamatojuma ar konkrētiem apstākļiem. Vispārīgi no visiem Konkurences padomes lēmumiem var secināt, ka atbilstoši Konkurences padomes konstatētajiem apstākļiem gan telpu nomas, gan citās lietās, abi minētie tirgus dalībnieki ir spēcīgākie konkurenti, kam nav līdzvērtīgu konkurentu Latvijas tirgū. Tomēr Konkurences padomes lēmumi gan „Domina Shopping”, gan šajā lietā ir pietiekami pamatoti tieši ar konkrētā gadījuma individuālo apstākļu izvērtējumu, jo īpaši ievērojot katra konkrētā tirgus dalībnieka pozīciju tirgū. Vienkāršota salīdzināšana nevar pamatot tiesības vērsties tiesā, pamatojoties uz vienlīdzības principu.

Pieteicējas ieskatā, no abu tirdzniecības centru telpu sakarā pieņemtajiem lēmumiem ir redzamas publiskas varas skaidri izteiktas preferences atbalstīt trešās personas turpmāku attīstību un jaunu veikalu atvēršanu, vienlaikus liedzot pieteicējai tādas pašas tiesības. Pirmkārt, jāuzsver, ka, lemjot par apvienošanos, Konkurences padome visos lēmumos acīmredzami ir vērtējusi konkrētās apvienošanās dalībniekus un konkrētās apvienošanās ietekmi. Tas, vai tieši pieteicējai atkārtoti varētu tikt liegtas tiesības apvienoties, varētu izrietēt nevis no Konkurences padomes agrāka lēmuma, bet visupirms tieši no objektīva pieteicējas

stāvokļa tirgū. Citiem vārdiem, ja reiz tirgus dalībnieks ir tik liels, ka tā tirgus varas iespējamā palielināšanās ir pamats liegt apvienošanos, tad ir likumsakarīgi, ka šāda lēmuma pieņemšanas varbūtība pastāv ikvienā apvienošanās gadījumā atkarībā no konkrētā gadījuma apstākļiem. Otrkārt, nav pamata pieteicēju pretstatīt tieši trešajai personai, jo šāda varbūtība vispirms ir atkarīga no pieteicējas stāvokļa tirgū iepretim jebkuram citam tirgus dalībniekam. Treškārt, pieteicēja savus argumentus par Konkurences padomes iespējami nepareizu pieeju var izteikt lietā, kurā pieteicēja pārsūdzējusi tai nelabvēlīgu lēmumu.

[22] Procesa dalībnieki, pamatojot savu viedokli par pieteicējas tiesībām pārsūdzēt Konkurences padomes lēmumu par tirgus dalībnieku apvienošanos, atsaucas uz Eiropas Savienības Tiesas piemērotajiem kritērijiem. Proti, persona varot pārsūdzēt lēmumu, ja šis lēmums skar personu „tieši un individuāli”.

Attiecībā uz šo kritēriju piemērošanu jānorāda turpmāk minētais.

Eiropas Savienības Tiesa šos kritērijus izmanto, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 263.panta ceturto daļu, kas nosaka: „Jebkura fiziska vai juridiska persona (..) var celt prasību par tiesību aktu, kas adresēts šai personai, vai kas viņu skar tieši un individuāli, un par reglamentējošu aktu, kas viņu skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem.” Šā panta mērķis ir noteikt, kādos gadījumos individuālas personas var pārsūdzēt panta pirmajā daļā minētos tiesību aktus, par kuriem vispār var būt lietas Eiropas Savienības Tiesā („Eiropas Savienības Tiesa izskata jautājumus par to, cik likumīgi ir legislatīvie akti, kā arī Padomes, Komisijas un Eiropas Centrālās bankas pieņemtie tiesību akti, izņemot ieteikumus un atzinumus, kā arī tādi Eiropas Parlamenta un Eiropadomes tiesību akti, kas pieņemti, lai radītu tiesiskas sekas attiecībā uz trešām personām.”).

Minētais pants noteic pārsūdzības kritērijus ne tikai konkurences tiesību jomā pieņemtiem lēmumiem, bet jebkurā jomā pieņemtiem lēmumiem. Nolēmumi, kuros Eiropas Savienības Tiesa vērtējusi pārsūdzības iespējas atbilstoši šiem kritērijiem, ir pieņemti, piemēram, dalībvalstu noteiktu muitas nodevu jomā (sk. attiecībā uz attiecīgā līguma panta interpretāciju agrīno vadošo *Eiropas Savienības Tiesas 1963.gada 15.jūnija spriedumu lietā Plaumann, 25/62*).

Dalībvalstu tiesās process notiek pēc dalībvalstu procesuālajiem noteikumiem, dalībvalstis bauda procesuālo autonomiju. To piemērošana Eiropas Savienības tiesību kontekstā varētu tikt pārbaudīta, vienīgi vērtējot, vai netiks apdraudēta Eiropas Savienības tiesību lietderīgā iedarbība, ievērojot efektīvas tiesību aizsardzības un vienlīdzības principu.

Līdz ar to Eiropas Savienības Tiesas veiktā Eiropas Savienības tiesību normu interpretācija nav saistoša, interpretējot Latvijas procesuālās normas. Personas tiesības vērsties dalībvalsts tiesā izriet no dalībvalsts procesuālajiem noteikumiem. Šajā gadījumā nav arī pamata domāt, ka kritēriji personu tiesībām vērsties tiesā varētu ietekmēt Eiropas Savienības tiesību piemērošanu. Līdz ar to principā nav pamata atsaukties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 263.pantu un Eiropas Savienības Tiesas judikatūru šā panta piemērošanā, bet ir piemērojamas Administratīvā procesa likuma normas. Arī apstāklis, ka Eiropas Savienības un Latvijas konkurences tiesību materiālās normas vienlīdz vērstas uz efektīvu un godīgu konkurenci, nav pamats vienādi piemērot procesuālo tiesību normas. Ja reiz Latvijas tiesā kādā jomā netiek akceptēts *actio popularis*, tad arī vispārīga sabiedrības interese efektīvas un godīgas konkurences esībā nevar būtu pamats tiesībām vērsties tiesā.

Procesa dalībnieki nav norādījuši vērā ņemamu pamatojumu, kādēļ tieši apvienošanās kontroles jomā būtu jāpiemēro Eiropas Savienības procesuālais regulējums, ja citās jomās, tostarp citās konkurences tiesību lietās, ir ticis piemērots Latvijas procesuālais regulējums. Konstatējams, ka arī Senāta līdzšinējos nolēmumos, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas praksi šajā jautājumā, nav pamatots, kādēļ tieši apvienošanās kontroles jomā tas būtu nepieciešams atšķirībā no citām jomām.

[23] To, ka tieši dalībvalsts likumdevēja griba ir izšķiroša arī apvienošanās kontroles jomā, salīdzinoši var redzēt no Vācijas tiesību attīstības attiecībā uz personas tiesībām vērsties tiesā par apvienošanās atļaujām. Tā Vācijas Federālā Augstākā tiesa attiecībā uz apvienošanās kontroles lēmumu pārsūdzēšanu iezīmē atšķirību starp Vācijas konkurences likuma (GWB) regulējumu un Vācijas Administratīvā tiesas procesa likuma (VwGO) 42.panta otrajā daļā ietvertu kritēriju par subjektīvo tiesību aizskārumu (*Vācijas Federālās Augstākās tiesas (BGH) 2003.gada 24.jūnija spriedums KVR 14/01, 15.punkts*), turklāt tiesa šajā sakarā norāda uz likumdevēja sekošanu Eiropas piemēram attiecībā uz Eiropas Komisijas lēmumu pārsūdzēšanu un attiecīgi norāda, ka ar pārsūdzēto lēmumu ir jābūt nelabvēlīgi aizskartām pieteikuma iesniedzēja ekonomiskajām interesēm. Vācijas Federālā Augstākā tiesa arī skaidro, ka likumdevēja vēlme sekot Eiropas paraugam nozīmē pieteikuma pieļaujamībai nepieciešamo materiālo prasību saprast atbilstoši Eiropas Savienības tiesībām par pieteikuma iesniedzēja tiešu un individuālu aizskārumu (*2006.gada 7.novembra spriedums KVR 37/05, 21.punkts, 2011.gada 30.marta spriedums KVZ 100/10, 12.punkts*), un ka ar to, salīdzinot ar Administratīvā tiesas procesa likuma 42.panta otro daļu, tiesiskās aizsardzības apjoms ir plašāks (*KVR 37/05, 19.punkts*). Turklāt, vērtējot jautājumu par vienlīdzīgu pieeju tiesai, Vācijas Federālā Augstākā tiesa citstarp vērš uzmanību, ka Pamatlikums neparedz tiesības uz tiesas aizsardzību, ja nav aizskartas personas tiesības, bet tikai ekonomiskās intereses, tomēr, ja reiz tiek dota pieeja tiesai, tad tajā jāievēro vienlīdzība (*KVR 37/05, 19.punkts*). Tādējādi Vācijā likumdevējs ir izvēlējis noteikt, ka apvienošanās kontroles lēmumu pārsūdzēšanai ir pietiekami arī ar ietekmi uz tirgus dalībnieka ekonomiskajām interesēm, turklāt tiesa, ievērojot likuma mērķi, tiesības vērsties tiesā vērtē atbilstoši kritērijiem „tiešs un individuāls aizskārumus”.

Atgriežoties pie Latvijas tiesiskā regulējuma, atkārtoti jāuzsver, ka Latvijas likumdevējs konkurences tiesību jomā, tostarp apvienošanās kontroles jomā, nav pieņēmis speciālus noteikumus, kas varētu būt pamats personu tiesībām vērsties tiesā piemērot no vispārīgā administratīvā procesa atšķirīgus kritērijus.

[24] Vienlaikus nav pamata pilnībā izslēgt atsaukšanos uz Eiropas Savienības Tiesas (vai Vispārējās tiesas) prakses atziņām, jo tās var būt derīgas, salīdzinoši vērtējot tiesisko un ekonomisko kontekstu un to, kādā veidā var tikt saskatīts konkrēta tirgus dalībnieka interešu aizskāruma, ciktāl to iespējams uzskatīt arī par tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu. Nevar piekrist pieteicējai, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 263.panta ceturtā daļa izvirza augstākus kritērijus tiesībām vērsties tiesā. Minētā norma, norādot uz tiešu un individuālu aizskārumu, tomēr nesaista to ar tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu.

Šajā lietā paustie pieteicējas argumenti, arī skatot tos salīdzinoši ar Eiropas Savienības Tiesas atziņām, nenorāda uz tādām Konkurences likuma 2. un 16.panta trešajai un ceturtajai daļai neatbilstošām pārmaiņām, kuras vienlaikus būtu ar potenciālu aizskart pieteicējas

subjektīvās tiesības un tiesiskās intereses. Argumenti par izmaiņām tirgū, kā pamatoti norādījusi apgabaltiesa, ir pārāk vispārīgi, tie nenorāda uz pieteicējas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu, savukārt pieteicējas aktīva iesaistīšanās apstākļu noskaidrošanā administratīvajā procesā iestādē atbilstoši Administratīvā procesa likuma 31.panta otrajai daļai nekādi nerada tiesības vērsties tiesā.

[25] Ievērojot minēto, Administratīvās apgabaltiesas lēmums ir atstājams negrozīts, bet pieteicējas blakus sūdzība ir noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 14.jūnija lēmumu, bet SIA „RIMI LATVIA” blakus sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

(paraksts)
R. Vīduša

(paraksts)
Dz. Amerika

(paraksts)
A. Guļāns

(paraksts)
V. Kakste

(paraksts)
A. Kovaļevska

(paraksts)
V. Krūmiņa

(paraksts)
L. Slica

(paraksts)
I. Višķere

NORAKSTS PAREIZS

Senāta Administratīvo lietu departamenta

senatore

Rīgā 2018.gada 7.decembrī

R. Vīduša